

Dvacáté století zaznamenalo mnoho revolučních vln a otřesů nejen ve vědních i uměleckých oborech, ale téměř ve všech sférách lidského konání. S trochou nadsázky lze snad říci, že to bylo století rychlejší, dramatičtější, změny a pokrok (v jakémkoli významu) se v něm děly častěji, prudčeji a snad i s fatálnějším dosahem než kdy dříve. Pokud jde o literaturu, již samotný počátek století hlásal hluboké proměny v oblasti estetických hodnot (slovesné umění si více a více vydobývá svou autonomii a nezávislost na ostatních oblastech umění či politiky, tyto tendence zhmotňuje poetika l'artpourelartismu a dandyovského vyhroceného estetismu), v oblasti recepce literatury, požadavků na téma (opouštění kritickorealistickeho pozorování každodenních univerzalit a naturalistickeho determinismu a naopak příklon k osobnější, intimnější či extravagantnější látce, zejména v poezii). Kladly se nové a odlišné nároky na styl a samotný smysl a cíl literatury, proměňovalo se i vnímání úlohy autora. Z jiného úhlu (z pohledu literární historie) vnímáme počátek 20. století ve znamení mnohotvarosti, bohatosti stylů a forem, vedle snah o udržení tradice se prosazovala někdy až agresivní avantgarda, básnictví se rozvíjelo v mnoha podobách, v souvislosti s obdobím konce 19. století a počátkem následujícího lze hovořit o symbolismu, dekadenci, impresionismu, secesi.1 Revolucí procházela i hudba, malířství či architektura a neřídka se jednotlivé oblasti umění vzájemně ovlivňovaly. Tato hojnost, toto „rozvíření“ podnětů pak prodchlo celé dvacáté století, v jehož průběhu vedle sebe většinou koexistovalo (i soupeřilo) více směrů a stylů, a vyvrcholilo postmodernismem, ve kterém již bylo dovoleno vše.